

PESNICI DRAINCU U POHODE

Autor Ljuba
Wednesday, 04 August 2010
Poslednji put aÁ¼urirano Friday, 22 April 2011

04.08.2010. godine u Trbnju, kod Blaca, rodnom mestu Radeta Drainca, povodom obeleÁ¼avanja njegovog rođendana odrÁ¼ana je po prvi put manifestacija *PESNICI DRAINCU U POHODE* koju su zajedniÁ¼ki organizovali Kulturni centar KruÁ¼evac i Narodna biblioteka Raka Drainac iz Blaca. U Trbnju su govorili: Prof. Dr Tiodor RosiÁ¼, Prof. Dr Milisav SaviÁ¼, Prof. Dr Branko RistiÁ¼, Ljubodrag ObradoviÁ¼, Moma DragiÁ¼eviÁ¼, Jelena ProtiÁ¼ PetronijeviÁ¼, NebojÁ¼a LapÁ¼eviÁ¼, Á¼ivanoviÁ¼, Tomislav SimiÁ¼, Miroslav PaniÁ¼ i Vitomir JovanoviÁ¼ DÁ¼ogurda, a za muziÁ¼ki trenutak pobrinuo se Rade KoÁ¼aninin na fruli.

Iste veÁ¼eri u KruÁ¼evcu, u Klubu Kck, odrÁ¼ano je knjiÁ¼evo veÁ¼eÁ¼ istim povodom, sa istim Á¼ uÁ¼esnicima kojima su se pridruÁ¼ili: Veljko Stambolija (koji je govorio prigodan tekst i svoju poeziju povodom obeleÁ¼avanja 15 godina OLUJE Á¼ - kada je 04.08.1995. godine, hrvatska vojska zapoÁ¼ela je akciju "Oluja" u kojoj je prognano oko 200.000 Srba, a okoÁ¼ 2.000 ih je ubijeno ili nestalo), Mr. Spasoje Á¼. MilovanoviÁ¼, Jelena DjordjeviÁ¼, Á¼ Svetlana DjurdjeviÁ¼ i Dragoslav DjurdjeviÁ¼. Pogledaj fotografije i osetite deliÁ¼ atmosfere.

Izvor POLITIKA - Originalni tekst

Dole klaviri, gitare i mandoline

Bilo je oÁ¼igledno da se Drainac buni protiv akademizma, protiv Á¼iftinskog morala, protiv malograÁ¼anske etike i estetike. Na koji naÁ¼in se buni? Na onaj najefikasniji i najriziÁ¼niji naÁ¼in: skandalom, provokacijom, Á¼okovima. Sebe je proglasio za á¼žneprijatelja akademija, crkava i muzejaâ€•, vikao je: á¼žDole klaviri, gitare i mandolineâ€•.

Á¼ Prvi neposredniji susret sa DrainÁ¼evom poezijom doÁ¼iveo sam u jesen 1955. godine, kada sam doÁ¼iao na studije u Beograd. Tek tu, u tada veoma bogatim antikvarnicama, mogle su se naÁ¼ti knjige koje se u naÁ¼im provincijskim zabitima nisu mogle dobiti ni za lek: predratna izdanja MiloÁ¼a Crnjanskog, Rastka PetroviÁ¼a, MomÁ¼ila NastasijeviÁ¼a, Rada Drainca. SeÁ¼tam se da je tada grupa mlaÁ¼ih pesnika, koja se okupljala u Á¼uvenoj á¼žPreÁ¼jernovoj kletiâ€•, s najveÁ¼tom straÁ¼jÁ¼tu neke kult pesnika iz Toplice. TaÁ¼nije reÁ¼eno, kult takvog tipa pesnika, boema i buntovnika, kakvi su i sami pokuÁ¼avali da budu. Ja sam tada najviÁ¼je voleo stihove Crnjanskog, Rastka PetroviÁ¼a, Remboa, Apolineru. Á¼ to znaÁ¼i da sam, Á¼itajuÁ¼i Rastka i Apolineru, bio na putu da otkrijem i Drainca.

Prvi susret sa DrainÁ¼evom poezijom morao je biti zbunjujuÁ¼i: u njoj je sve bilo novo i neoÁ¼ekivano. Svaka je pesma bila programska, a pobuna je bila ceo program. Na prvi pogled je bilo oÁ¼igledno da se Drainac buni protiv akademizma, protiv Á¼iftinskog morala, protiv malograÁ¼anske etike i estetike. Na koji naÁ¼in se buni? Na onaj najefikasniji i najriziÁ¼niji naÁ¼in: skandalom, provokacijom, Á¼okovima. Sebe je proglasio za á¼žneprijatelja akademija, crkava i muzejaâ€•, vikao je: á¼žDole klaviri, gitare i mandolineâ€•. Pisao je da á¼žtreba pljunuti u bradu Frojdu i Bergsonuâ€•, i da á¼ždinamitom treba razneti ovaj bordel civilizacijeâ€• i á¼žkonjuÁ¼nicu kultureâ€•. Da to ne bi uradili drugi, sam je sebe proglasio za á¼žpijancaâ€•, á¼žkockaraâ€•, za á¼žzapaÁ¼jaâ€•, á¼žporoÁ¼nog ljubavnikaâ€• i á¼žvagabundaâ€•. Za svoje druÁ¼tvo je izabrao á¼žstrvinara, pesnika, zidara i sva ostala, svoju publiku proglasio je koÁ¼ijaÁ¼e, sluÁ¼avke, portire i konje. Njegov Amor je á¼žpacov u veÁ¼jerniciâ€•, njegov á¼žnovi Apolon rumunski dÁ¼okejâ€•, njegova muza je, kako sam kaÁ¼e, á¼žjedna ordinarna droljaâ€•, a svoju liru je napravio á¼žod prazne Á¼ubretaâ€•. Kao da gleda neki velelepni SunÁ¼ev zalazak, ili vrhove Himalaja, ili Keopsovu piramidu, ili neko od svetskih Á¼uda, on oduÁ¼evljeno uzvikuje: á¼žKakav realistiÁ¼an izmet na mome tanjiru!â€• I taman Á¼to ste pomislili da ste ono najdrastiÁ¼nije preturili preko glave, on pred vas iznese neÁ¼to joÁ¼ drastiÁ¼nije:

Bankar debela svinja
Bakalinove bubrege jede iz tanjira.

Njegova poezija je prepuna svega onoga Á¼to provocira, vreÁ¼a, Á¼okira i skandalizuje. On je u poeziju uveo pisoare i javne kuÁ¼e, a javnosti je predstavio i svoju mansardu, u kojoj á¼žkao jedini portre na zidu visi stari kaput i velurske pantaloneâ€•, i u kojoj á¼žbeli kiÁ¼obranâ€• njegove á¼žzodbegle drage... sluÁ¼i umesto abaÁ¼uraâ€•. To Á¼to sebe Á¼esto proglaÁ¼ava za geni, da kaÁ¼e â€• moÁ¼da opet da to ne bi uradili drugi â€• kako je á¼žizgubio... pola veka u pisanju slabih stihovaâ€•, da kaÁ¼e i o njegovoj poeziji á¼žmalka kao julske baruÁ¼tineâ€•, i da je ceo njegov Á¼ivot bio á¼žÁ¼ubriÁ¼ite pod maskom poezije i lirizmaâ€•. Ovo samokritika ili koketerija? Á¼ ta je istina a Á¼ta je laÁ¼? Á¼ ta je lice a Á¼ta je maska, Á¼ta je Á¼minka? Je li njegova pobuna zaista pobuna ili je samo parada i poza?

Tokom godina, kad god sam se vraÁ¼ao DrainÁ¼evim knjigama, sve upornije mi se nametalo jedno neobiÁ¼no pitanje: ko je Rade Drainac? I, kako su godine prolazile, sve ubedljivijim mi se Á¼inio sledeÁ¼i odgovor: Rade Drainac je knjiÁ¼evni lik, knjiÁ¼evni junak, koga je izmislio, stvorio, napisao, Radojko JovanoviÁ¼ iz Trbnja.

Kao što je Fernando Pessoa izmislio pesnike Alvara de Kampuaja, ili Alberta Kajera, ili Rikarda Reisa, i umesto njih napisao, i pod njihovim imenima objavio, u njihova pesnička dela; i kao što je naš slikar Dušan Otačević stvorio sliku Dimića, a njegovu biografiju izmislio Branko Vučković, a koji je slikarski opus naslikao sam Otačević, tako je i Radojko Jovanović izmislio i stvorio Rada Drainca: dao mu je ime, lik, karakter, biografiju, pesničko delo, ulogu, poslanje i zadatak. Kakav zadatak? Da se buni, da jokira, da provocira, da skandalizuje, da glumi, da u glumi kao i u svemu drugom preteruje, a najvećim zadovoljstvom, da prelazi granice takozvanog dobrog ukusa. Jednom rečju, zadatak Rada Drainca je bio da radi sve ono što nije mogao da radi Radojko Jovanović, i da bude sve ono što nije mogao da bude Radojko Jovanović. Mogli bismo čak kazati da je Rade Drainac oslobodeni Radojko Jovanović.

Rade Drainac je hrabro i dosledno igrao ulogu koja mu je namenjena. Stavljao je na lice najokantnije maske, mazao debele slojeve najprovokativnije griminke; tako maskiran pretvarao se u najvećeg putnika i u najkosmopolitskijeg pesnika za koga zna srpska poezija: u njegovim pesmama se dime Pariz i Liverpool, cveta Firenca, iz mora izranjaju Fidži, Samoa, Maršalska ostrva i Melanezijski arhipelag. Drainac se u Sajgonu ili na Novoj Gvineji oseća, navodno, kao kod kuće. Sve to deluje kao veliki vatromet koji se ne gasi, kao dinovska dekoracija i scenografija, koje zasenjuju. Međutim, iza tih zasenjujućih dinovskih panorama pojavljuju se, mnogo dragoceniji, problemi autentične poezije. Tih problema moćda najviše ima u pesmi pod rečitim naslovom "Kad pesnik bez lažnih stihova u srcu prispe u rodni kraj". U toj dragocenoj pesmi vidimo "žvrane na suncokretu", "Mesec u boci rakije", "crne perunike", a pred nas iskrsava i jedan kolosalni buva. Neki od ovih stihova moćda nagoveštavaju i neke od slika Bože Ilića.

Tokom celog svog života, svakom svojom pesmom, svakim svojim tekstom, Drainac se trudio da nas iznenadi i jokira. Međutim, on će nas najviše iznenaditi onda kad progovori mirno i prirodno, bez poze, afektacije i preterivanja. Na umu imam jednu od njegovih predsmrtnih pesama, pod naslovom "Nirvana":

Umne noći ko javori sinji
 Tamom grobnom leće mi na dlanu.
 Bolestan sam mnogo, mnogo.
 Jedinu zvezdu u ovoj pustinji,
 Vidim svoju ranu.

Ovaj šampion skandala, poze i provokacije odjednom kaže jednostavno: "Bolestan sam mnogo, mnogo". I jokirao nas tom jednostavnoću. Kao da su, u suočanju sa smrću, spale sve maske, i kao da je skinuta sva griminka. Ima trenutaka kad pomišljam da je cela Drainčeva poezija, puna buke i besa, egzotike i kosmopolitizma, grimire i afektacije, napisana zato da bi dala tešinu ovom jednostavnom stihu, i da bi ga učinila potresnim. Stihovi "Nirvane" ukazuju mi se kao neekivana poenta celokupne Drainčeve poezije. Ona rana, koja je jedina zvezda, obasjava nam neke nepoznate i zatamnjene predele u Drainčevom pesničkom svetu.

Ljubomir Simović

Rodna kuća Radeta Drainca u Trbunju

NIRVANA

Umne noći ko javori sinji
 Tamom grobnom leće mi na dlanu
 Bolestan sam mnogo... mnogo!
 Jedinu zvezdu u ovoj pustinji
 Vidim svoju ranu.

Pritisla me stidna žalost
 ko olovna ploča.
 Nigde jedan vedar dan!

Slomila me tu¾na malaksalost
na ljubav, ¾ivot i san.

Hteo bih samo
u rodni kraj da odem ¾to pre
i da umrem tamo,
zaboravljaju ¾ti sve.

A kad me na dasci
put groblja ponesu volujska kola,
kao nekad u mladosti,
nada mnom da zapla¾u od istinskog bola
bele breze, tu¾ne od starosti.

To su zadnji snovi
u no¾tima ¾umnim ko javori sinji,
otvoreni kao rane,
koje u ovoj pustinji
gnojem kaplju poslednje dane.

(C) Rade Drainac